

★ GROEP 2 ★ 6 TOT 8 JAAR

EEN VRIENDJE VOOR ALTIJD

Eoin Colfer

Oliver Jeffers (ill.)

Koos Meinderts (vert.)

De Fontein

(door Bert Wastijn)

OVER DE MAKERS

Eoin Colfer (°1965) is een Ierse auteur van kinderboeken en tevens een komiek. Hij was veertien jaar leraar voordat hij fulltime schrijver werd. Hij werd internationaal beroemd met zijn achtdelige fantasyserie over het jeugdige meesterbrein Artemis Fowl. Deze verhalen zijn spannend en humoristisch tegelijk. Er wordt al jaren gewacht op een verfilming van Artemis Fowl. In 2013 werd bekend dat Disney er nu echt mee bezig is. Naast de Artemis Fowl-serie, is ook zijn andere werk succesvol. Zijn Artemis Fowl boeken worden vaak vergeleken met de Harry Potter-serie van J.K. Rowling, maar Colfer wil van deze vergelijking niets weten.

Oliver Jeffers is geboren in Australië, maar groeit op in Belfast in Noord-Ierland. Als tiener droomt hij ervan drummer te worden. Wanneer die droom ijdel blijkt, begint hij met tekenen en schilderen. Hij studeert Illustration and Visual Communication aan de Universiteit van Ulster. Oliver Jeffers woont en werkt in Brooklyn, New York, maar reist bijna voortdurend de wereld rond. Oliver Jeffers' illustraties stralen een kinderlijke eenvoud uit, maar hebben een grote emotionele kracht. Hij gebruikt graag verschillende technieken: hij tekent, knipt en plakt. Hij

speelt graag met de grenzen van het prentenboek, door bijvoorbeeld letterlijk een hap te nemen uit de kaft van *De ongelooflijk bijzondere boekeneter*.

Kort samengevat

Mattie is een verzonnen vriendje. Licht als een veertje zweeft hij door de lucht tot een eenzaam iemand op aarde een vriendje wenst. Hij doet altijd zijn uiterste best om zijn eenzame vriend te dienen, hoewel die meestal na een tijd wel een echte vriend vindt in het leven. Dan verdwijnt Mattie langzaam en wordt hij weer onzichtbaar. Vervolgens wacht hij geduldig op een nieuw eenzaam kind. Zo vergaat het hem telkens weer. Tot Sam hem tevoorschijn wenst. Sam lijkt het ideale droomvriendje. Zij hebben het bij elkaar ontzettend naar hun zin. Zou deze vriendschap blijven duren? Mattie hoopt van wel. Maar als Sam een meisje ontmoet, dreigt het einde weer in zicht te komen. Mattie begint weer te vervagen. Tot Sammie, het meisje, iemand aan hen voorstelt en de vriendschap een dubbele laag krijgt...

1. VOOR HET LEZEN

Teken een vriendje

Het kan leuk zijn om te starten met een kleine tekenoefening.

Materiaal

- (Kleur)potloden
- (Klad)papier

Opdracht

- Stap 1 Leg het materiaal in het midden van de kring (of op tafel) en laat de kinderen een kleurpotlood en een blad papier nemen.
- Stap 2 Laat de kinderen (uit hun hoofd!) een vriend tekenen. Geef hen de tijd om ook extra accessoires te tekenen. Dit kan ofwel in stilte ofwel in overleg met andere kinderen. Dit hangt van de groep af. *Het vriendje hoeft niet per se een persoon zijn. Dat kan ook een dier of een knuffel zijn.*
- Stap 3 Laat de kinderen (na 5 minuten) stoppen en hun tekening duidelijk voor zich leggen. Laat (enkele) kinderen de anderen vertellen wat er op hun tekening staat. Leg ook linken met elementen uit de tekening van andere kinderen.
- Stap 4 Ga over naar het gesprek over de thema's uit het boek. Na het verhaal gaan de kinderen verder werken aan hun vriend.

Filosoferen over de thema's uit het boek

Tips bij een kringgesprek: Bij het hanteren van het kringgesprek maak je meestal tijd om eerst duidelijke afspraken te maken. Zo bepaal je onder andere wanneer iemand aan het woord is (praatstok, wijzen, vingers omhoog, tong uitsteken ...) en op welke manier je het gesprek afrondt. Ook wordt aan de kinderen vooraf gevraagd wat zij zouden doen als iemand zich niet aan de afspraken houdt. Zo kunnen ze zelf de consequentie bepalen bij het breken van de afspraken. Bij een vaste groep kinderen kan het goed zijn om die afspraken in het begin te maken en vast te leggen voor het hele parcours. Bij elk (kring)gesprek kun je hier dan ook naar verwijzen.

Het boek gaat over een onzichtbare jongen die vrienden wordt met eenzame kinderen. Afhankelijk van de beginsituatie kan een gesprek over eenzaamheid of vriendschap gaan. Gebruik indien gewenst de tekeningen uit de vorige oefening of de kaft van het boek als vertrekpunt. Het fijne rond filosoferen is dat er geen juist of fout antwoord is. Probeer een gespreksomgeving te creëren waar vrijuit praten met respect voor elkaar en elkaars mening centraal staat. Werk met de gemaakte afspraken en eventueel een praatstok die de kinderen kunnen doorgeven, zodat de vinger niet moet worden opgestoken. Probeer richtinggevende woorden te vermijden die mee sturen. Volgende vragen zijn suggesties:

- Eenzaam zijn
  - o Wat betekent dat eigenlijk, eenzaam zijn?
  - o Wie voelt zich ook soms eenzaam? Wie voelt zich nooit eenzaam?
  - o Hoe komt het dat iemand zich eenzaam voelt?
  - o Hoe weet je wanneer je je eenzaam voelt?
- Vriendschap
  - o Wanneer is iemand eigenlijk een vriend of vriendin?
  - o Wat zouden de kinderen doen als ze iemands vriend of vriendin zouden zijn?
  - o Wanneer is het makkelijk en wanneer is het moeilijk om een vriendje te zijn?
  - o Wanneer is een verzonnen vriendje een echt vriendje?

In dit verhaal gaan we kennismaken met Mattie. Mattie is een verzonnen vriendje die Sam, een echte jongen ontmoet. Laat ons eens ontdekken hoe die vriendschap eruit ziet!

2. TIJDENS HET LEZEN

Tips en opvallende elementen

- Op de prenten in het boek worden 'echte' zaken met zwarte lijnen aangeduid. De blauwe bolletjesvlakken geven aan wat verzonnen is of 'niet echt'. Het kan interessant zijn om af te wachten of en wanneer de kinderen dit ontdekken. Dit kan een geheel andere beleving van het boek met zich meebrengen.
- Op bladzijde 3 (blikseminslag op het appartementsblok) wordt geknipoogd naar Frankenstein. De inslag gebeurt trouwens precies in het Chrysler-gebouw te New York!

- Op dezelfde bladzijde vind je een leuk opschrift bij het standbeeld: 'belangrijk persoon'.
- Op bladzijde 17 vind je een link naar de andere boeken van de auteur. *Tip: lees de intro over de auteur zeker nog 's.* Ook leuk om met de kinderen naar het boek van Mattie te kijken. Daarop staat 'Laat me niet alleen'.
- Op blz. 34 staat Franse tekst op de prenten. Zijn er kinderen die Frans kunnen? Kunnen ze dit vertalen? Anders kun je een handje helpen? Eventueel na het lezen ... Op blz. 36 vind je de uiteindelijke naam van het kwartet.
- Op blz. 35 lezen we 'tot de verwarring van het publiek'. Weten de kinderen (zonder de tekst op de tekening voor te lezen) waarom het publiek in de war is? Heb je onderaan blz. 36 trouwens de verwarde dame opgemerkt?
- Op blz. 40 lezen we 'het dramatische duo' bij het optreden van Mattie en Maartje. We herkennen die naam vanop bladzijde 20! Gelukkig zitten Sam en Sammie ook in de zaal.
- Doorheen het boek vind je zowel in de prenten als in de taal heel wat grappige zaken. Maak (vooraf of tijdens het lezen) even tijd om op te schrijven of bij te houden wat je zelf grappig vindt of waar de kinderen mee (glim)lachen.

3. NA HET LEZEN

Kringgesprek over het verhaal (beschouwen)

Richtvragen over het verhaal

Er zit heel wat in dit boek. Vooraf hadden we het al over eenzaamheid en vriendschap. Je kunt altijd verwijzen naar dat gesprek.

- Wie speelt allemaal mee in het verhaal? (*Mattie, Sam, Sammie, Maartje en heel wat randfiguren*)
- Hoe hebben Mattie en Sam elkaar ontmoet? (*Eerst was Mattie eenzaam als verzonnen vriendje en dan heeft Sam een vriendje gewenst en kwam Mattie tevoorschijn.*)
- Hoe weten we dat Mattie eenzaam was in het boek? (*Hij verveelde zich, hij was alleen, hij heeft het ook zo verteld.*)
- Wat hebben Mattie en Sam allemaal gedaan toen ze samen waren (hobby's en spelletjes)? (*Optredens als tovenaars, muzikant, wolven kijken ...*)
- Waarom was Mattie bang toen Sam en Sammie elkaar ontmoetten? (*Schrik om terug alleen te zijn.*)
- Sam werd boos op Mattie (zie blz. 27) tijdens het spoedoverleg. Waarom zou Sam boos geworden zijn?
- Hoe weten we dat Sam en Mattie echte vrienden zijn? (*Ze doen veel dingen samen, ze laten elkaar niet in de steek als Sam en Sammie verliefd worden. Zelfs later gaan ze nog naar elkaars optreden. Ze blijven elkaar zien (en vergeten elkaar dus niet) tot op de laatste pagina.*)
- Wat weten we allemaal over de verschillende personages?
  - o *Mattie: Een onzichtbaar vriendje. Houdt van muziek, kijkt naar de wolven en bestond voordat Sam hem als vriendje wenste. Hij heeft schrik om alleen te zijn. Hij speelt fluit.*
  - o *Sam: Is een 'echte' jongen die zijn beste vriend niet in de steek wil laten. Hij speelt viool en maakt graag stripverhalen.*
  - o *Sammie: Een 'echt' meisje met een rond brilletje. Ze heeft een verzonnen vriendinnetje en speelt cello.*
  - o *Maartje: Maartje is een onzichtbaar vriendje, is bazig en heeft een betoverende glimlach (volgens Mattie). Ze speelt viool.*
- Hoe loopt het verhaal af? (*Mattie en Maartje leven verder, gelukkig, en worden niet ouder. Sam en Sammie wel, maar ze blijven hun vriendje zien. Merk je de twee mensen op aan het einde van het boek (de laatste bladzijde)? Zouden deze twee volwassenen Sam en Sammie kunnen zijn?*)
- Wat vonden de kinderen grappig? Op de prenten of in de tekst (of in de combinatie)? Neem er eventueel je eigen nota's bij. Bespreek gericht wat ze leuk vonden. (*Bijvoorbeeld de bliksem en het varken, of de piano en de postbode. De bazige Maartje of het briefje met Spoed-overleg ...*)

Richtvragen over de illustraties

Bekijk samen met de groep de kaft en de tekeningen in het boek. Wat vinden ze van de tekening(en) (probeer de woorden mooi of lelijk te vermijden)? Laat de kinderen nadenken wat ze van de tekening of

delen van de prenten vinden. Het helpt om hen te laten omschrijven wat ze zien. Vraag welke dingen ze grappig vonden, waar ze minder blij van worden of wat ze zelf uit de tekening zouden knippen.

Vragen die je bij de prenten kunt stellen:

- Wat valt de kinderen op aan de illustraties? (*De verzonnen mannetjes zijn in kleur en met bollen. Al de rest is wit en zwarte lijnen.*)
- Welke kleuren gebruikt de illustrator-kunstenaar hier? (*Weinig kleur. Behalve zwart, blauw, geel, beetje groen, beetje roze en grijs.*)
- Welke prent spreekt het meest tot de kinderen? Laat de kinderen een prent kiezen en laat hen vertellen waarom ze voor deze prent kiezen.
- Op bladzijde 18 zien we magische Sam en assistent Mattie. Je merkt op dat Mattie een echt stokpaartje en hoedje draagt. Zouden de ouders dan het hoedje zien zweven, als Mattie een verzonnen vriendje is? Wat denken de kinderen? (*Hetzelfde met het boek op blz. 17, de fluit op blz. 19, cape op blz. 20 ... of de viool van Maartje op blz. 31*)

Laat de kinderen de prenten uit het boek ook eens vergelijken met prenten uit een ander boek (uit de KJV-selectie of een ander prentenboek). Wat zijn gelijkenissen of verschillen tussen de tekeningen?

- Jeffers tekent wat in cartoon-stijl. Toch staan de noodzakelijke zaken erop. Zien ze een verschil met bijvoorbeeld *Dit is Miep*? Met veel kleur en veel meer details?

Verder werken aan je eigen vriendje

In *Een vriendje voor altijd* zien we Sam en Mattie, en Sammie en Maartje. Ze doen heel wat zaken samen. Dingen die ze leuk vinden. We vertrekken vanuit de tekening die de kinderen vooraf maakten. We gaan daarop (ofwel samen ofwel individueel) een nieuw vriendje bijverzinnen.

Materiaal

- De tekeningen van voor het lezen
- Papier
- Tijdschriften (of foto's van de familieleden/ouders van de kinderen)
- Potloden, stiften, wasco ...
- Lijm

Opdracht

- Stap 1 Laat de kinderen hun tekening nemen.
- Stap 2 De kinderen hebben hun originele vriendje. Zien ze dit als een denkbeeldig vriendje? Dan werken ze nu werken aan een 'echt' vriend(innet)je voor dat vriendje. Is de eerste tekening een 'echt' vriendje? Dan maken ze nu een verzonnen exemplaar. Belangrijk is dat ze proberen een andere techniek(materiaal) te gebruiken zoals ook Jeffers een andere stijl gebruikt voor de twee soorten vriendjes. Laat ze het gepaste materiaal (papier, tijdschriften, potloden ...) verzamelen.
- Stap 3 Mattie en Maartje doen heel fijne dingen samen. Ze zitten in een verzonnen kwartet (of duo), gaan naar de kermis, kijken naar de wolken samen. Laat de kinderen ook enkele fijne hobby's voor hun vrienden verzinnen. Ze mogen dit ook altijd bij de prent hangen.
- Stap 4 Laat de kinderen achteraf ook uitwisselen met elkaar. Laat ze vertellen en vragen stellen over elkaars verzonnen vrienden.

ANDERE LEESTIPS

- Het hondje dat Nino niet had / Edward van de Vendel, Anton Van Hertbruggen (tekeningen) (De Eenhoorn, 2013)
- Tijs en de eenhoorn / Imme Dros, Harrie Geelen (tekeningen) (Querido, 2015)
- Franky / Leo Timmers (Querido, 2014)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.